

2003-3. kw. - zmiana treści

MEMORIAŁ

General Marii Wittek

TOW
KIRCHMAYER Wanda AK
ps. "Wanda", "Janke"
Wawrszawe
Kedyw
(1901-1944)

3509/WSK₁

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — KIRCHMAYER Wanda

3503 | WSK

I/1. Relacja ✓

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora ✓

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora ✓

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. ✓

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja ✓

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓

VI. Fotografie ✓

I 11 Relacja niestabilna

- Biogram W. Kirchmayer od J. Barwińska, podpisany maszynopis
k. 2 s. 1-2
- Biogram W. Kirchmayer oprac. przez H. Sulej i W. Miśtal, wydruk,
k. 5 s. 3-7
- Biogram W. Kirchmayer oprac. przez H. Sulej i W. Miśtal, wydruk
k. 2 s. 8-9 (legz. k. 3 s. 10-12)
- Biogram W. Kirchmayer oprac. przez E. Zawacka i D. Kromp, wydruk
k. 4 s. 13-16 (legz. k. 3 s. 17-19)

ppor. KIRCHMAYER WANDA JÓZEFA MARIA ps. "WANDA" — f. Bonowickiej 10/03

Urodziła się 9 listopada 1902 r. w Majdanie Górnym pod Nadwórną w Galicji Wschodniej. Była siódmym z kolei dzieckiem Kazimierza Kirchmayera i Wandy z d. Matłaszyńskiej. Kazimierz był dwukrotnie żonaty. Pierwsza żona z d. Lesińska popełniła samobójstwo i osierociła troje dzieci: Janusza, Marię, Kazimierza. Dwoje ostatnich później również zmarło śmiercią samobójczą. Przeżył tylko Janusz, który ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Monachium i był oparciem dla młodszego, przyrodniego rodzeństwa. Z Wandą Matłaszyńską Kazimierz miał jeszcze pięcioro dzieci: Jerzego, późniejszego generała, wybitnego oficera sztabowego, pisarza i historyka, Andrzeja, Stanisława, Wandę i Jakuba.

Rodzina Kirchmayerów pochodziła z Niemiec. W Krakowie zadomowiła się w XVII wieku, a w XIX już się zasymilowała. Jej przedstawiciele mieli znaczący wpływ na życie Krakowa. Stryjeczny dziad Wandy był właścicielem banku, majątku ziemskiego pod Mogiłą - Pleszową, założycielem i właścicielem krakowskiego "CZASU". Jeden ze stryjów - Wincenty, ożenił się z córką Jana Matejki - Beatą. Inny stryj Jan-Kanty prowadził duży młyn w Krzesławicach pod Krakowem.

Ojciec Wandy Kazimierz był adwokatem z "żyłką" do interesów. Miał dobrze prosperującą kancelarię adwokacką, którą w 1900 r. odstąpił bratu Stanisławowi, a sam kupił majątek leśny Majdan Górny, na którym spodziewał się zarobić krocie. Tam przyszła na świat Wanda. Od dziecka w rodzinie nazywano ją Dadą i tak już zostało do końca jej życia.

Majdan był w posiadaniu rodziny tylko trzy lata. Wskutek niegospodarności, częstych wyjazdów rodziców Wandy za granicę, doszło do jego utraty. Rodzinne fundusze ucierpiały jeszcze z powodu weksli żyrowanych bratu Kanteemu na potrzeby młyna w Krzesławicach. Od tej pory rodzina poczyniła się pauperyzować, aż po śmierci Kazimierza dojdzie do zupełnego ubóstwa.

W latach 1903-1908 Kirchmayerowie mieszkali we Lwowie, gdzie Kazimierz za ocalałe fundusze kupił dom z ogrodem, który wkrótce też stracił i przeniósł się z rodziną do wynajętego mieszkania w mieście.

W 1909 r. stryj Jan Kanty zbankrutował i młyn w Krzesławicach zlicytowano. Ponieważ matka Wandy miała na hipotecę młyna pewne sumy posagowe, rodzina musiała młyn kupić, żeby tych sum nie stracić. Być może wszystko potoczyłoby się dobrze, gdyby Kazimierz nie zaczął młyna modernizować i obok już istniejącego budować drugi młyn żytni. Wkrótce jeden z młynów spłonął i to przypięczętowało działalność Kirchmayerów w młynarstwie.

Kłopoty materialne rodziny spowodowały, że Wanda miała niezbyt wesołe dzieciństwo. Jako dziecko często przebywała u wuja Juliana Matłaszyńskiego. Wuj z żoną Izą nie mieli własnych dzieci, więc pokochali Jerzego i Wandę. Byli jej bardzo pomocni podczas studiów w Warszawie.

W 1921 r. Wanda zdała maturę w IV Państwowym Gimnazjum w Krakowie i roz-

1/12

poczęła studia w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Od tego momentu praktycznie Wanda stała się bezdomna. Matka przywiozła ją do Warszawy i zostawiła u siostry Garczyńskiej z bardzo skromnymi funduszami. Ojciec już nie żył, a matka mieszkała w Krakowie. Nie miała wówczas własnego majątku, ale liczną i zamożną rodzinę. Jej członkowie wymierali i zostawiali dość znaczne legaty. Jednak pani Wanda z d. Matłaszyńska miała wybitny talent do marnowania pieniędzy. Grała na giełdzie, a część odziedziczonych pieniędzy powierzyła jakiemuś panu, który miał je pomnożyć na Wołyniu. Pan ów nie tylko ich nie pomnożył, ale wszystko stracił.

Wanda w Warszawie musiała utrzymywać się sama. Dobrze, że cioteczna babka zostawiła jej w spadku 500 rubli, które ratowały dziewczynę w potrzebie. Ciotka Garczyńska wkrótce pozbyła się Wandy z domu, więc musiała wynająć stancję. Zamieszkała w bardzo złych warunkach na Mariensztacie. Nie miała ciepłego obuwia, ani ubrania na zimę, często bywała głodna. W tych warunkach objawiło się pierwsze stadium gruźlicy. Wujostwo Julian i Iza Matłaszyńscy, mimo tego, że mieszkali poza Warszawą i sami nie byli zbyt zamożni, przyszedli Wandzie z pomocą. Udało się zahamować tę chorobę, dzięki ludzkim warunkom jakie jej stworzyli. Matka uznała, że jest już zwolniona z opieki nad córką, poczuła się wolna, gdyż dwaj synowie: Jerzy i Stanisław byli w wojsku, Andrzej zginął na wojnie w 1919 r., a najmłodszy Jakub został oddany do średniej szkoły rolniczej w Sobieszynie.

Wanda borykając się z biedą ukończyła w 1928 r. studia i została inżynierem- agronomem.

W 1940 r. rozpoczęła działalność w konspiracji. Wstąpiła do Tajnej Organizacji Wojskowej (TOW), gdzie została zastępcą kierownika Wydziału Łączności KG TOW, Józefa Kęsika "Skiby". Jej zadaniem było utrzymywanie łączności z Krakowskim Okręgiem TOW, przyjmowanie kurierów przybywających do Warszawy z Krakowa, Lublina i Radomia. W marcu 1943 r. TOW została scalona z AK i wówczas Wanda pracowała w sztabie KEDYWU Okręgu Warszawskiego. 7 marca 1944 r. została aresztowana na ulicy z materiałem obciążającym, podczas kontaktu z kurierem przybyłym z Krakowa. Była więziona na Pawiaku i brutalnie przesłuchiwana na Szucha. Prosiła o przysłanie trucizny, która nie zdążyła do niej dotrzeć, ponieważ 29 ^{1944r} marca została rozstrzelana w ruinach getta.

Za życia była odznaczona Krzyżem Walecznych, a po śmierci Orderem Virtuti Militari. Nie po kwiatkach los ją prowadził, a zdobyła się na heroizm.

Literatura: *Kto to die Wanda?*
Kirchmayer J., Pamiętniki, Warszawa 1962.
Kunert A.K., Słownik konspiracji warszawskiej, t.I, s.96., Warszawa 1987.
Słownik uczestniczek walk o niepodległość Polski w l.1939-1945, Warszawa 1988, s.184-185. (Zdjęcie pochodzi z tego słownika).

Oprac. Józefa Baranick

Wanda Józefa Maria KIRCHMAYER -MS 2x403

Córka Kazimierza Kirchmayera, dr praw i adwokata, syna Jana Kantego i Jadwigi z Wysockich oraz Wandy Joanny Weroniki, córki Juliana Matłaczyńskiego i Sabiny z Kowalskich Matłaczyńskiej. Urodziła się 9 listopada 1901 r. w Majdanie Górnym, pow. Nadwórna, w Galicji Wschodniej. 31 marca 1902 r. została ochrzczona przez ks. Maksymiliana Majewskiego, proboszcza w Nadwórnej. Wychowywała się w Krakowie, gdzie mieszkała z rodziną przy ul. Długiej 6. Jej ojciec zmarł przed 1920 r. Matka podpisywała się jako Wanda Ragen Kirchmayer.

Maturę uzyskała 16 lutego 1920 r. jako eksternistka w IV Państwowym Gimnazjum Realnym w Krakowie. Latem 1920 r. przez trzy miesiące pracowała ochotniczo w „Białym Krzyżu” jako kierowniczka gospody w koszarach Legionów przy ul. Grodzkiej w Krakowie. Po zakończeniu działań wojennych wstąpiła na SGGW w Warszawie. 12 stycznia 1921 r. została immatrykulowana jako studentka Wydziału Rolniczego tej uczelni. Miała wykłady m.in. z prof. prof.: Miłobędzkim z chemii organicznej, Sosnowskim z zoologii, Dobrzańskim z anatomii i weterynarii, Dziubałtowskim z botaniki, Landauem z fizyki, Wojno z mineralogii, Siomą z gleboznawstwa, Radziszewskim z nauki gospodarstwa społecznego, Pomorskim i Staniszewskim z uprawy roli, Rostafińskim

z żywienia zwierząt, Biedrzyckim z mechaniki rolniczej, z Szulcem z meteorologii i klimatologii, Dąbrowskim z przemysłu rolnego, Baliński z prawa, Moszczeńskim z ekonomiki gospodarstwa wiejskiego, Staniszkisem ze szczegółowej uprawy roli, Ludkiewiczem z polityki agrarnej.

W latach 1923/1924 i 1926/1927 miała dłuższe przerwy w studiach z powodu choroby. Na tę okoliczność dr med. Antoni Śmiechowski wystawił jej 24 lutego 1928 r. świadectwo lekarskie o treści następującej: *„Zaświadczam niniejszem, że p. Wanda Ragen Kirchmayerówna, lat 26, zamieszkała przy ul. Senatorskiej 15, leczyła się u mnie z powodu choroby szczytów płucnych i gruczołów oskrzelowych przez rok 1926 i 1927, że z powodu choroby musiała przerwać studia, że w tym czasie prowadziła leczenie klimatyczne w Zakopanem, Otwocku i na wsi i że do końca jesieni 1927 r. nie była zdolna do pracy. Świadectwo wydaję p. Kirchmayerównie dla złożenia w Kancelarii Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego.”*

Pomimo długich przerw w studiach uzyskiwała dobre oceny na egzaminach z poszczególnych przedmiotów: W lutym 1923 r.: z fizyki – 4, z botaniki ogólnej – 5, z chemii – 3, z anatomii zwierząt domowych – 5, z zoologii – celujący, z ekonomii politycznej – 5, z mineralogii i geologii – 5. W 1925 r.: z maszynoznawstwa rolniczego – 3, z meteorologii – 4, z fizjologii roślin – 3, z żywności i nawożenia roli – 5, z uprawy roli – 4, z fizjologii zwierząt ssących – celujący, z weterynarii – 4, z prawa cywilnego i administracyjnego – 4, z polityki ekonomicznej – 4, z gleboznawstwa – 4. W styczniu i w marcu 1926 r.: z hodowli konia – 4, z hodowli szczegółowej zwierząt – 4, z ogólnej hodowli zwierząt – 4, z żywienia zwierząt domowych – 4. W kwietniu i w maju 1928 r.: z ogólnej uprawy roślin – 3, ze szczegółowej uprawy roślin – 4.

Podczas studiów mieszkała początkowo na stacji na Pelcowiznie pod adresem ul. Królewieckiej 2 m. 4, a następnie przy ul. Senatorskiej 15.

Dyplom inżyniera rolnika z ogólnym wynikiem dobrym otrzymała 26 czerwca 1928 r.

Od 1940 r. należała pod pseudonimami Wanda, Janka do Tajnej Organizacji Wojskowej. Pełniła funkcję zastępczyni Ignacego Kęsiela, ps. Skiba, kierownika Wydziału Łączności KG TOW. Utrzymywała kontakty z TOW Kraków, przyjmowała kurierów przybywających do Warszawy. Zwerbowała do TOW wielu kolegów i koleżanek, m.in. swoją krewną Wandę Supińską. Miała także kontakty konspiracyjne z Wilnem, Lublinem i Radomiem. W marcu 1940 r., w czasie podróży kurierskiej z Wilna do Warszawy, w czasie przepływania wezbranego Bugu została zatrzymana przez patrol Grenschutzu. Dzięki bardzo dobrej znajomości niemieckiego skutecznie udała Niemkę, która ucieka z terenów sowieckich do rodziny w Rzeszy. Zatrzymana pod słabym nadzorem na strażnicy granicznej, następnego dnia uciekła stamtąd i pieszo, lasami dotarła do Warszawy.

Po scaleniu w marcu 1943 r. TOW z AK pracowała w sztabie Kedywu Okręgu Warszawskiego AK. 7 marca 1944 r. została aresztowana w Warszawie z materiałem obciążającym zaraz po przybyciu z Krakowa podczas spotkania na ul. Marszałkowskiej z Ignacym Kęsielem. Okoliczności zatrzymania wskazywały, że była śledzona w drodze do Warszawy. Obydwoje, mimo straszliwych tortur podczas przesłuchań na Szucha nie ujawnili żadnych tajemnic. Prosiła swoich bliskich pozostających na wolności o dostarczenie trucizny. Próby jej wykupienia zakończyły się niepowodzeniem. 29 marca 1944 r. została rozstrzelana w publicznej egzekucji. Ignacy Kąsiel zginął w ruinach getta w czerwcu 1944 r.

Przed śmiercią odznaczona była Krzyżem Walecznych, a pośmiertnie krzyżem Virtuti Militari V klasy.

We wniosku pplk. Jana Mazurkiewicza „Radosława” z 25 września 1944 r. o pośmiertnie odznaczenie Wandy Kirchmayer

krzyżem *Virtuti Militari* V klasy napisano: „*Od 1940 r. w TOW. Szefer łączności wew. Wybitne zdolności organizacyjne. Aresztowana wiosną 1944 r. – torturowana bestialsko na Pawiaku nie zdradziła niczego ratując w ten sposób wiele osób. Zamordowana w czasie badań.*”

Odtworzony wniosek odznaczeniowy podpisał 4 kwietnia 1965 r. płk Mazurkiewicz. Zweryfikowana została jako odznaczona pośmiertnie w stopniu podporucznika krzyżem *Virtuti Militari* V klasy nr 13009 na mocy Rozkazu Dowódcy AK Nr 512 z 2 października 1944 r., przez Koło b. Żołnierzy AK w Londynie 12 października 1965 r.

Brat Wandy, Jerzy, starszy od niej o 6 lat, w latach 30-tych kapitan 3 pac w Wilnie, po ukończeniu w 1932 r. Wyższej Szkoły Wojennej był I oficerem sztabu 13 DP w Równem, a od 1935 r. III oficerem sztabu Inspektoratu Armii w Toruniu. W kampanii wrześniowej brał udział jako zastępca szefa Oddziału III Sztabu Armii Pomorze. Został ciężko ranny w Puszczy Kampinoskiej. W ZWZ-AK pod ps. Andrzej był szefem sztabu Okręgu Warszawa-Województwo, a następnie oficerem Oddziału III KG AK. Po wojnie w LWP w stopniu generała brygady, więzień reżimu komunistycznego skazany w 1951 r. na karę dożywotniego więzienia w tzw. procesie generałów.

Żona Jerzego Kirchmayera, a bratowa Wandy, także Wanda (z Mikulskich), od 1940 r. pełniła funkcję łączniczki męża z ppłk. Alojzym Horakiem, ps. Nesterowicz, Neuman, komendantem Okręgu Warszawa-Województwo ZWZ, oraz gen. Stanisławem Tatarem, ps. Erazm, szefem Oddziału III KG AK, a następnie I zastępcą szefa sztabu KG AK. Była także łączniczką męża z płk. Edwardem Godlewskim, ps. Garda. W jej mieszkaniu przy ul. Wspólnej 75 (mieszkali z mężem osobno ze względów bezpieczeństwa) były prowadzone tajne komplety gimnazjalne po zamknięciu Gimnazjum im. Emilii Plater do którego uczęszczała córka Kirchmayerów, Krystyna.

Źródła:

A SGGW, nr albumu 1092 (Kirchmayerówna Wanda); AZG ZKRPIBWP, sygn. W-88802 (ao. Wandy Kirchmayer, ż. Jerzego); Spis VM Londyn, cz. 1, s. 74; **Armia Krajowa. Dokumenty odzn.-awans., t. 21, s. 14** – Słownik uczestniczek, s. 184-18; WIEP, t. 4, , s. 60 – Mazurkiewicz S., Jan Mazurkiewicz „Radosław” „Sęp” „Zagłoba”, Warszawa 1994, s.114, 206; Kirchmayer W., Z Jerzym na dobre i złe, Warszawa 1992, s. 20, 55, 72, 186; Ney-Krwawicz M., Komenda Główna Armii Krajowej 1939-1945, Warszawa 1999, s. 112, 113, 117; Kunert K.A., Słownik biograficzny konspiracji warszawskiej 1939-1945, t.1, s. 94-95.

Mirosław Sulej, Wiesław Misztal

SV 0A/36

KIRCHMAYER

Wanda KIRCHMAYER - MS VI 01

(1901 - 1944)

Urodziła się 9.11.1901r. w Majdanie Górnym, pow. Nadwórna, w Galicji Wschodniej, jako córka Kazimierza i Wandy z Małaczyńskich. Jej ojciec był adwokatem.

Maturę uzyskała w 1921r. w IV Państwowym Gimnazjum w Krakowie. W 1928r. ukończyła z tytułem inżyniera rolnika SGGW. Od 1940r. należała pod pseudonimem Wanda do Tajnej Organizacji Wojskowej. Pełniła funkcję zastępczyni Józefa Kęsiela, ps. Skiba, kierownika Wydziału Łączności KG TOW, utrzymywała kontakty z TOW Kraków, przyjmowała kurierów przybywających do Warszawy. Miała także kontakty konspiracyjne z Lublinem i Radomiem. Po scaleniu w marcu 1943r. TOW z AK pracowała w sztabie Kedywu Okręgu Warszawskiego AK. 7.03.1944r. została aresztowana w Warszawie z materiałem obciążającym podczas kontaktu na ul. Marszałkowskiej z kurierem przybyłym z Krakowa. Była więziona na Pawiaku i torturowana podczas śledztwa na Szucha. Prosiła o truciznę.

Próby jej wykupienia zakończyły się niepowodzeniem. 29.03.1944r. została rozstrzelana w ruinach getta.

Przed śmiercią odznaczona była Krzyżem Walecznych, a pośmiertnie krzyżem Virtuti Militari V klasy. Odtworzony wniosek odznaczeniowy podpisał 4.04.1965r. ^{jak do TOW} płk. Jan Mazurkiewicz. Zweryfikowana została jako odznaczona pośmiertnie w stopniu podporucznika krzyżem Virtuti Militari V klasy nr 13009 na mocy Rozkazu Dowódcy AK Nr 512 z 2.10.1944r., przez Koło b. Żołnierzy AK w Londynie 12.10.1965r.

Brat Wandy, Jerzy, starszy od niej o 6 lat, w latach 30-tych kapitan 3 pac w Wilnie, po ukończeniu w 1932r. Wyższej Szkoły Wojennej był I oficerem sztabu 13 DP w Równem, a od 1935r. III oficerem sztabu Inspektoratu Armii w Toruniu. W kampanii wrześniowej brał udział jako zastępca szefa Oddziału III Sztabu Armii Pomorze. Został ciężko ranny w Puszczy Kampinoskiej. W ZWZ-AK pod ps. Andrzej był szefem sztabu Okręgu Warszawa-Województwo, a następnie oficerem Oddziału III KG AK. Po wojnie w LWP w stopniu generała brygady, więzień reżimu komunistycznego skazany w 1951r. na karę dożywotniego więzienia w tzw. procesie generałów.

Żona Jerzego Kirchmayera, a bratowa Wandy, także Wanda (z Mikulskich), od 1940r. pełniła funkcję łączniczki męża z ppłk. Alojzym Horakiem, ps. Nesterowicz, Neuman, komendantem Okręgu Warszawa-Województwo ZWZ, oraz gen. Stanisławem Tatarem, ps. Erazm, szefem Oddziału III KG AK, a następnie I zastępcą szefa sztabu KG AK. Była także łączniczką męża z płk. Edwardem Godlewskim, ps. Garda, inspektorem KG na Okręg Białostocki. W jej mieszkaniu przy ul. Wspólnej 75 (mieszkali z mężem osobno ze względów bezpieczeństwa) były prowadzone tajne komplety gimnazjalne po zamknięciu Gimnazjum im. Emilii Plater do którego uczęszczała córka Kirchmayerów, Krystyna.

Źródła:

AZG ZKRPIBWP, syg. W-88802 (ao. Wandy Kirchmayer, ż. Jerzego).

DW UdsKiOR, Spis Kawalerów Orderu Wojennego Virtuti Militari nadanego w czasie II wojny światowej 1939-1945, MSWojsk. (Londyn) 1988, cz. 1, s. 74.

Słownik uczestniczek walk o niepodległość Polski 1939-1945. Poległe i zmarłe w okresie okupacji niemieckiej, Warszawa 1988, s. 184-185.

Wielka Ilustrowana Encyklopedia Powstania Warszawskiego, t. 4, Warszawa 1997, s. 60.

Kirchmayer W., Z Jerzym na dobre i złe, Warszawa 1992, s. 20, 55, 72, 186.

Krwawicz-Ney M., Komenda Główna Armii Krajowej 1939-1945, Warszawa 1999, s. 112, 113, 117.

Kunert K.A., Słownik biograficzny konspiracji warszawskiej 1939-1945, t. 1, Warszawa 1987, s. 94-95.

Wanda KIRCHMAYER - MS VI 01

Urodziła się 9 listopada 1901r. w Majdanie Górnym, pow. Nadwórna, w Galicji Wschodniej, jako córka Kazimierza i Wandy z Matłaczyńskich. Jej ojciec był adwokatem.

Maturę uzyskała w 1921r. w IV Państwowym Gimnazjum w Krakowie. W 1928r. ukończyła z tytułem inżyniera rolnika SGGW. Była bardzo wysportowana. Od 1940r. należała pod pseudonimami Wanda, Janka do Tajnej Organizacji Wojskowej. Pełniła funkcję zastępczyni Ignacego Kęsiele, ps. Skiba, kierownika Wydziału Łączności KG TOW. Utrzymywała kontakty z TOW Kraków, przyjmowała kurierów przybywających do Warszawy. Zwerbowała do TOW wielu kolegów i koleżanek, m.in. swoją krewną Wandę Supińską. Miała także kontakty konspiracyjne z Wilnem, Lublinem i Radomiem. W marcu 1940r., w czasie podróży kurierskiej z Wilna do Warszawy, w czasie przepływania wezbranego Bugu została zatrzymana przez patrol Grenschutzu. Dzięki bardzo dobrej znajomości niemieckiego skutecznie udąla Niemkę, która ucieka z terenów sowieckich do rodziny w Rzeszy. Zatrzymana pod słabym nadzorem na strażnicy granicznej, następnego dnia uciekła stamtąd i pieszo, lasami dotarła do Warszawy.

Po scaleniu w marcu 1943r. TOW z AK pracowała w sztabie Kedywu Okręgu Warszawskiego AK. 7 marca 1944r. została aresztowana w Warszawie z materiałem obciążającym zaraz po przybyciu z Krakowa podczas spotkania na ul. Marszałkowskiej z Ignacym Kęsielem. Okoliczności zatrzymania wskazywały, że była śledzona w drodze do Warszawy. Obydwoje, mimo straszliwych tortur podczas przesłuchań na Szucha nie ujawnili żadnych tajemnic. Prosiła swoich bliskich pozostających na wolności o dostarczenie trucizny. Próby jej wykupienia zakończyły się niepowodzeniem. 29 marca

1944r. została rozstrzelana w publicznej egzekucji. Ignacy Kąsiel zginął w ruinach getta w czerwcu 1944r.

Przed śmiercią odznaczona była Krzyżem Walecznych, a pośmiertnie krzyżem Virtuti Militari V klasy. Odtworzony wniosek odnaczeniowy podpisał 4 kwietnia 1965r. płk. Jan Mazurkiewicz. **Zweryfikowana została jako odznaczona pośmiertnie w stopniu podporucznika krzyżem Virtuti Militari V klasy nr 13009 na mocy Rozkazu Dowódcy AK Nr 512 z 2 października 1944r., przez Koło b. Żołnierzy AK w Londynie 12 października 1965r.**

Brat Wandy, Jerzy, starszy od niej o 6 lat, w latach 30-tych kapitan 3 pac w Wilnie, po ukończeniu w 1932r. Wyższej Szkoły Wojennej był I oficerem sztabu 13 DP w Równem, a od 1935r. III oficerem sztabu Inspektoratu Armii w Toruniu. W kampanii wrześniowej brał udział jako zastępca szefa Oddziału III Sztabu Armii Pomorze. Został ciężko ranny w Puszczy Kampinoskiej. W ZWZ-AK pod ps. Andrzej był szefem sztabu Okręgu Warszawa-Województwo, a następnie oficerem Oddziału III KG AK. Po wojnie w LWP w stopniu generała brygady, więzień reżimu komunistycznego skazany w 1951r. na karę dożywotniego więzienia w tzw. procesie generałów.

Żona Jerzego Kirchmayera, a bratowa Wandy, także Wanda (z Mikulskich), od 1940r. pełniła funkcję łączniczki męża z ppłk. Alojzym Horakiem, ps. Nesterowicz, Neuman, komendantem Okręgu Warszawa-Województwo ZWZ, oraz gen. Stanisławem Tatarem, ps. Erazm, szefem Oddziału III KG AK, a następnie I zastępcą szefa sztabu KG AK. Była także łączniczką męża z płk. Edwardem Godlewskim, ps. Garda. W jej mieszkaniu przy ul. Wspólnej 75 (mieszkali z mężem osobno ze względów bezpieczeństwa) były prowadzone tajne komplety gimnazjalne po zamknięciu Gimnazjum im. Emilii Plater do którego uczęszczała córka Kirchmayerów, Krystyna.

Źródła:

AZG ZKRPiBWP, syg. W-88802 (ao. Wandy Kirchmayer, ż. Jerzego).

DW UdsKiOR, Spis Kawalerów Orderu Wojennego Virtuti Militari nadanego w czasie II wojny światowej 1939-1945, MSWojsk. (Londyn) 1988, cz. 1, s. 74.

Słownik uczestniczek walk o niepodległość Polski 1939-1945. Poległe i zmarłe w okresie okupacji niemieckiej, Warszawa 1988, s. 184-185.

Wielka Ilustrowana Encyklopedia Powstania Warszawskiego, t. 4, Warszawa 1997, s. 60.

F/1/12

3

Mazurkiewicz S., Jan Mazurkiewicz „Radosław” „Sęp” „Zagłoba”, Warszawa 1994, s.114, 206.

Kirchmayer W., Z Jerzym na dobre i złe, Warszawa 1992, s. 20, 55, 72, 186.

Krwawicz-Ney M., Komenda Główna Armii Krajowej 1939-1945, Warszawa 1999, s. 112, 113, 117.

Kunert K.A., Słownik biograficzny konspiracji warszawskiej 1939-1945, t. 1, Warszawa 1987, s. 94-95.

22 VIII 05 JH/13

KEPISZ Stanisława zob. DASZKIEWICZ Ludwika

KIERKOWSKA Elżbieta zob. SUCHOWIAK Elżbieta

Biogram spec. przez E2 i D.W. do II tomu „Słownice VII” z „Hegsdmi” prof. T. Friedet

KIRCHMAYER Wanda Józefa Maria (1901-1944), inżynier-rolnik, od 1940 jako „Wanda”, „Janka” kurierka Warszawa-Wilno i zastępczyni kierownika Wydziału Łączności KG TOW, od 1943 w sztabie Kedywu Okręgu Warszawskiego AK

Wanda Józefa Maria Kirchmayer urodziła się 9 XI 1901 (lub 1902) w Majdanie Górnym, pow. Nadwórna, woj. stanisławowskie jako córka adwokata dr/Kazimierza Kirchmayera i jego II żony, Wandy Joanny Weroniki z d. Matłaczyńska, która podpisywała się jako Ragen-Kirchmayer (I żona K. Kirchmayera z d. Lesińska, matka trojga dzieci, popełniła samobójstwo). Wanda miała sześcioro starszego rodzeństwa, troje przyrodniego i troje rodzonego. Do 1908 rodzina mieszkała we Lwowie, walcząc z trudnościami finansowymi, następnie przeniosła się do Krakowa. Maturę uzyskała w 1920 jako eksternistka w IV Państwowym Gimnazjum Realnym w Krakowie. Latem 1920 przez trzy miesiące pracowała ochotniczo w „Białym Krzyżu” jako kierowniczką gospody w koszarach Legionów w Krakowie. W tymże roku straciła ojca. Podjęła studia na Wydziale Rolniczym SGGW w Warszawie, sama się utrzymując, a także przy pomocy wujostwa. Musiała przerywać dwukrotnie studia z powodu choroby – gruźlicy, mimo tych przeszkód otrzymała dyplom inżyniera-rolnika w czerwcu 1928.

V. ✓
Wiej ✓
Wanda
W. Kirchmayer | m
Czy to jest "2" ✓
H. Konzynta-
ja i to i w
✓

Służbę w konspiracji podjęła, mieszkając w Warszawie w 1940 jako „Wanda” i „Janka” w TOW (Tajnej Organizacji Wojskowej). Pełniła tam funkcję zastępczyni kierownika Wydziału Łączności KG TOW, Ignacego Kęsiela, ps. „Skiba”, „Bolek”. Przyjmowała kurierów przybywających do Warszawy z Krakowa, a także z Wilna, Lublina i Radomia, zwerbowała do TOW wielu kolegów i koleżanek. W marcu 1940, w czasie powrotnej podróży kurierskiej z Wilna do Warszawy [w czasie przekraczania granicy przepływając wezbrany Bug] została zatrzymana przez patrol Grenzschutzu (straży granicznej). Dzięki bardzo dobrej znajomości niemieckiego skutecznie udała Niemkę, która ucieka z terenów sowieckich do rodziny w Rzeszy. Zatrzymana na strażnicy granicznej pod dość słabym nadzorem, następnego dnia uciekła stamtąd i pieszo lasami dotarła do Warszawy. Po scaleniu w marcu

12 ✓
T2 ✓
H. Przytu
V. ✓

11/14

1943 TOW z AK pracowała w sztabie Kedywu Okręgu Warszawskiego AK. Postawę jej charakteryzują słowa J. Rybickiego: ... wyróżniała się wyjątkową punktualnością, solidnością w dotrzymywaniu [terminów] i w przywożeniu zamówień [materiałów]. Można było na nią liczyć jak na Zawiszę. Wiadome się wkrótce stało, że jeśli przyjęła zamówienie – to będzie ono wykonane, że poruszy niebo i ziemię, byleby tylko teren otrzymał to o co prosi. Stale w rozjazdach, stale obładowana materiałami. Przeszła dziesiątki rewizji, dziesiątki wyrzuceń z pociągów – a nigdy nawet słowem się na to nie poskarżyła. Ranilo i bolało ją tylko jedno: lenistwo i niesolidność „góry”. Skarżyła się często na niepunktualność swoich kierowników...

Dnia 7 III 1944 została z materiałem obciążającym aresztowana w Warszawie na ul. Marszałkowskiej, kiedy przybywszy z Krakowa spotkała się z Ignacym Kęsielem, któremu chciała przekazać przywieziony raport o nieudanym zamachu na Hansa Franka. Okoliczności zatrzymania wskazywały, że była śledzona w drodze do Warszawy. Obydwój, mimo ciężkich tortur podczas przesłuchań na Szucha nie ujawnili żadnych tajemnic służbowych. Z więzienia prosiła bliskich, pozostających na wolności, o dostarczenie trucizny. Próby jej wykupienia zakończyły się niepowodzeniem. Dnia 29 III 1944 została rozstrzelana w publicznej egzekucji (Ignacy Kęsiel zginął w ruinach getta w czerwcu 1944).

11/14

11/14

Ppor. Wanda Kirchmayer Rozkazem Dowódcy AK Nr 512 z 2 X 1944 została odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari (We wniosku odznaczeniowym ppłk. Jana Mazurkiewicza „Radosława” z 25 IV 1944 napisano: „Od 1940 r. w TOW. Szefłaczności wewnętrznej. Wybitne zdolności organizacyjne. Aresztowana wiosną 1944 r. – torturowana bestialsko na Pawiaku nie zdradziła niczego ratując w ten sposób wiele osób. Zamordowana w czasie badań.”). Nadanie zostało zweryfikowane przez III Kapitułę Londyńską 12 X 1965 z nr. Krzyża 13009. Wcześniej była odznaczona KW.

11/14

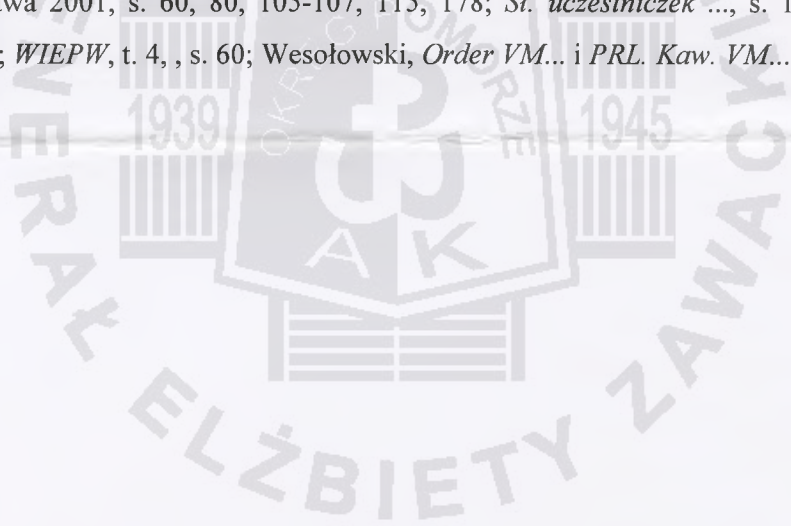
Ojciec Wandy, Kazimierz Kirchmayer, dr praw i adwokat, zmarł przed 1920. Przyrodni brat Janusz, ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Monachium, opiekował się młodszym przyrodnim rodzeństwem. Brat Wandy, Jerzy (1895-1959), oficer zawodowy, ciężko ranny w kampanii polskiej, w której walczył jako zastępca szefa Oddziału III Sztabu Armii Pomorze; w ZWZ-AK szef sztabu Okręgu Warszawa-Województwo, potem oficer Oddziału III KG AK; po wojnie w LWP w stopniu generała brygady, więzień reżimu komunistycznego skazany w 1951 na karę dożywocia, zwolniony i zrehabilitowany w 1956, zmarł w 1959 jako pracownik Instytutu PAN. Żona Jerzego Kirchmayera, a bratowa Wandy,

J/1/15

także Wanda Kirchmayer z d. Mikulska, od 1940 pełniła funkcję łączniczki męża, w jej ^{ich} ~~ich~~ mieszkaniu były prowadzone tajne komplety gimnazjalne.

AKHK, ko. Kirchmayer W (tamże dalsza bibliografia); APAK, T. 3509/WSK (tamże opracowanie Borowiak J.); A SGGW, nr albumu 1092; AZG ZKRPiBWP, sygn. W-88802 (ao. Kirchmayer W., ż. Jerzego); Spis VM Londyn, cz. 1, s. 74; Armia Krajowa. Dokumenty odznaczeniowo-awansowe., t. 21, s. 14; SSP, Londyn;

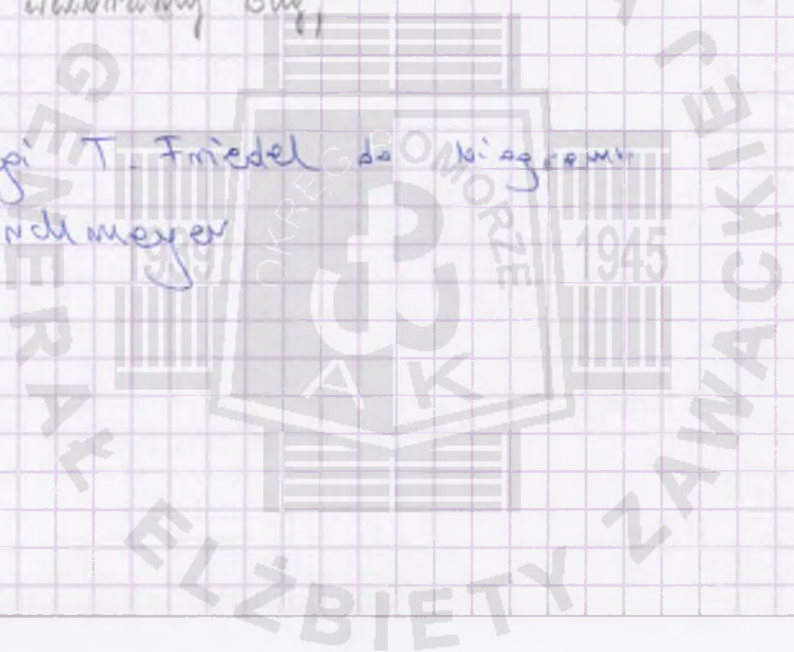
Bartoszewski, *Warszawski pierścień...*, s. 385; Bartoszewski W., *1849 dni Warszawy*, Kraków 1974, s. 529; Bartoszewski, *Straceni...*, s. 93; Cmentarz Komunalny Powązki. Dawny Wojskowy w Warszawie, Warszawa 1989, s. 61; Domańska R., *Pawiak więzienie Gestapo*, Warszawa 1978, s. 432, 440; Kirchmayer W., *Z Jerzym na dobre i złe*, Warszawa 1992, s. 20, 55, 72, 186; Kunert, *Słownik...*, t.1, s. 94-95; Mazurkiewicz S., *Jan Mazurkiewicz „Radosław” „Sep” „Zagłoba”*, Warszawa 1994, s. 114, 206; Roman W., *Oficer do zleceń*, ^{4-12/389}....., s. 321; Rybicki J. R., *Notatki Szefa Warszawskiego Kedywu*, Warszawa 2001, s. 60, 80, 105-107, 115, 178; *Sł. uczestniczek ...*, s. 184-18; Wanat, *Za murami...*, s. 397; *WIEPW*, t. 4, , s. 60; Wesołowski, *Order VM... i PRL. Kaw. VM... - brak wzmianki*

8
① po przy przekroczeniu granicy, gdy przepływała
przez wesołą Bus,

1/1/16

Uwagi T. Friedel do Orla
Kindlmeyer

wydruk 100105 4/1/14
GMA

KIRCHMAYER Wanda Józefa Maria (1901-1944), inżynier-rolnik, ps. „Wanda”, „Janka”,
od 1940 ^{Kierownik Weronika = Wilna} zastępczyni kierownika Wydziału Łączności KG TOW w Warszawie, od 1943 w
sztabie Kedywu Okręgu Warszawskiego AK

Wanda Józefa Maria Kirchmayer urodziła się 9 XI 1901 (lub 1902) w Majdanie Górnym, pow. Nadwórna, woj. stanisławowskie jako córka adwokata dr Kazimierza Kirchmayera i jego II żony, Wandy Joanny Weroniki z d. Matłaczyńska, która podpisywała się jako Ragen-Kirchmayer (I żona K. Kirchmayera z d. Lesińska, matka trojga dzieci, popełniła samobójstwo). Wanda miała sześcioro starszego rodzeństwa, troje przyrodniego i troje rodzonego. Do 1908 rodzina mieszkała we Lwowie, walcząc z trudnościami finansowymi, następnie przeniosła się do Krakowa. Maturę uzyskała w 1920 jako eksternistka w IV Państwowym Gimnazjum Realnym w Krakowie. Latem 1920 przez trzy miesiące pracowała ochotniczo w „Białym Krzyżu” jako kierowniczka gospody w koszarach Legionów w Krakowie. W tymże roku straciła ojca. Podjęła studia na Wydziale Rolniczym SGGW w Warszawie, sama się utrzymując, a także przy pomocy wujostwa. Musiała przerywać dwukrotnie studia z powodu choroby – gruźlicy, mimo tych przeszkód otrzymała dyplom inżyniera-rolnika w czerwcu 1928.

Służbę w konspiracji podjęła, mieszkając w Warszawie, w 1940 jako „Wanda” i „Janka” w TOW (Tajnej Organizacji Wojskowej). Pełniła tam funkcję zastępczyni kierownika Wydziału Łączności KG TOW, Ignacego Kęsiela, ps. „Skiba”, „Bolek”. Przyjmowała kurierów przybywających do Warszawy z Krakowa, a także z Wilna, Lublina i Radomia, zwerbowała do TOW wielu kolegów i koleżanek. W marcu 1940, w czasie powrotnej podróży kurierskiej z Wilna do Warszawy, w czasie przekraczania granicy przepływając wezbrany Bug, została zatrzymana przez patrol Grenzschutzu (straży granicznej). Dzięki bardzo dobrej znajomości niemieckiego skutecznie udała Niemkę, która ucieka z terenów sowieckich do rodziny w Rzeszy. Zatrzymana na strażnicy granicznej pod dość słabym nadzorem, następnego dnia uciekła stamtąd i pieszo, lasami dotarła do Warszawy. Po scaleniu w marcu 1943 TOW z AK pracowała w sztabie Kedywu Okręgu Warszawskiego AK. Postawę jej charakteryzują słowa J. Rybickiego: ... *wyróżniała się wyjątkową punktualnością, solidnością w dotrzymywaniu [terminów] i w przywożeniu zamówień [materiałów]. Można było na nią liczyć jak na Zawiszę. Wiadome się wkrótce stało, że jeśli przyjęła zamówienie – to będzie ono wykonane, że poruszy niebo i ziemię, byleby tylko teren otrzymał to o co prosi. Stale w rozjazdach, stale obładowana materiałami. Przeszła dziesiątki rewizji, dziesiątki wyrzuceń z*

pociągów – a nigdy nawet słowem się na to nie poskarżyła. Ranilo i bolalo ją tylko jedno: lenistwo i niesolidność „góry”. Skarżyła się często na niepunktualność swoich kierowników...

Dnia 7 III 1944 została, z materiałem obciążającym, aresztowana w Warszawie na ul. Marszałkowskiej, kiedy przybywszy z Krakowa spotkała się z Ignacym Kęsielem, któremu chciała przekazać przywieziony raport o nieudanym zamachu na Hansa Franka. Okoliczności zatrzymania wskazywały, że była śledzona w drodze do Warszawy. Obydwoje, mimo ciężkich tortur podczas przesłuchań na Szucha nie ujawnili żadnych tajemnic służbowych. Z więzienia prosiła bliskich, pozostających na wolności, o dostarczenie trucizny. Próby jej wykupienia zakończyły się niepowodzeniem. Dnia 29 III 1944 została rozstrzelana w publicznej egzekucji (Ignacy Kęsiel zginął w ruinach getta w czerwcu 1944).

Ppor. Wanda Kirchmayer Rozkazem Dowódcy AK Nr 512 z 2 X 1944 została odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari (We wniosku odznaczeniowym ppłk. Jana Mazurkiewicza „Radosława” z 25 IV 1944 napisano: *„Od 1940 r. w TOW. Szef łączności wewnętrznej. Wybitne zdolności organizacyjne. Aresztowana wiosną 1944 r. – torturowana bestialsko na Pawiaku nie zdradziła niczego ratując w ten sposób wiele osób. Zamordowana w czasie badań.”*). Nadanie zostało zweryfikowane przez III Kapitułę Londyńską 12 X 1965 z nr. Krzyża 13009. Wcześniej była odznaczona KW.

Ojciec Wandy, Kazimierz Kirchmayer, dr praw i adwokat, zmarł przed 1920. Przyrodni brat Janusz, ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Monachium, opiekował się młodszym przyrodnim rodzeństwem. Brat Wandy, Jerzy (1895-1959), oficer zawodowy, ciężko ranny w kampanii polskiej, w której walczył jako zastępca szefa Oddziału III Sztabu Armii Pomorze; w ZWZ-AK szef sztabu Okręgu Warszawa-Województwo, potem oficer Oddziału III KG AK; po wojnie w LWP w stopniu generała brygady, więzień reżimu komunistycznego skazany w 1951 na karę dożywocia, zwolniony i zrehabilitowany w 1956, zmarł w 1959 jako pracownik Instytutu PAN. Żona Jerzego Kirchmayera, a bratowa Wandy, także Wanda Kirchmayer z d. Mikulska, od 1940 pełniła funkcję łączniczki męża, w jej mieszkaniu były prowadzone tajne komplety gimnazjalne.

AKHK, ko. Kirchmayer W (tamże dalsza bibliografia); APAK, T. 3509/WSK; A SGGW, nr albumu 1092; AZG ZKRPiBWP, sygn. W-88802 (ao. Kirchmayer W., ż. Jerzego); Spis VM Londyn, cz. 1, s. 74; Armia Krajowa. Dokumenty odznaczeniowo-awansowe., t. 21, s. 14; SSP, Londyn;

J/1/19

Bartoszewski, *Warszawski pierścień...*, s. 385; Bartoszewski W., *1849 dni Warszawy*, Kraków 1974, s. 529; Bartoszewski, *Straceni...*, s. 93; Cmentarz Komunalny Powązki. *Dawny Wojskowy w Warszawie*, Warszawa 1989, s. 61; Domańska R., *Pawiak więzienie Gestapo*, Warszawa 1978, s. 432, 440; Kirchmayer W., *Z Jerzym na dobre i złe*, Warszawa 1992, s. 20, 55, 72, 186; Kunert, *Słownik...*, t.1, s. 94-95; Mazurkiewicz S., *Jan Mazurkiewicz „Radosław” „Sep” „Zagłoba”*, Warszawa 1994, s. 114, 206; Roman W., *Oficer do zleceń,*, s. 321; Rybicki J. R., *Notatki Szefa Warszawskiego Kedywu*, Warszawa 2001, s. 60, 80, 105-107, 115, 178; *Sł. uczestniczek ...*, s. 184-18; Wanat, *Za murami...*, s. 397; *WIEPW*, t. 4, , s. 60; Wesołowski, *Order VM... i PRL. Kaw. VM... - brak wzmianki*

Opisec. D.Kr. i E2

I 12 Dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora

- Zaświadczenie weryfikacyjne, Londyn 1965r., kopia, k. 1 s. 1.

IR/1

Londyn, 12. października 1965r.
d. dz. 2734/65

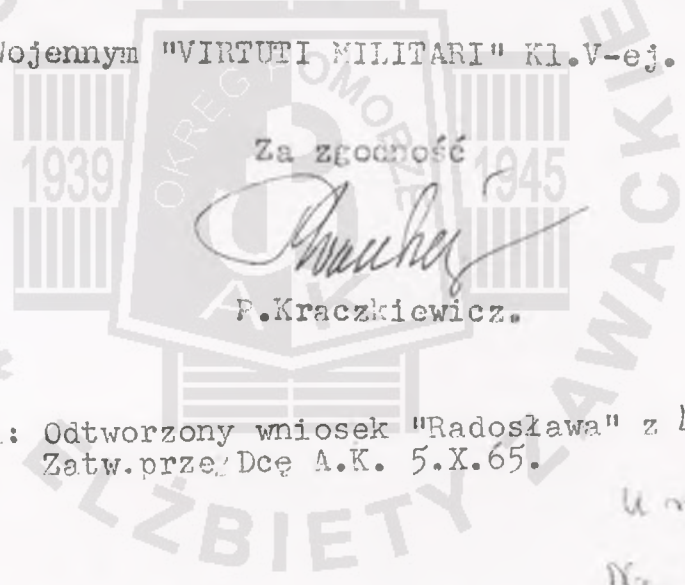
ZASWIADCZENIE WERYFIKACYJNE.

Prac.

S.p.St. Łączniczka Wanda KIRCHMAYER.
Pseudonim: "Wanda"
Przydział: "Kedyw" K.Gz. Armii Krajowej.

Za wyróżniające się męstwo w służbie bojowej w okresie konspiracji i postawę po uwięzieniu, odznaczona została pośmiertnie przez Dowódcę Armii Krajowej rozk. 512/BP. z dn. 2.X.1944r.:

Orderem Wojennym "VIRTUTI MILITARI" Kl.V-ej.

Za zgodność

[Signature]

F. Kraczkiewicz.

Podstawa: Odtworzony wniosek "Radosława" z 4.4.65.
Zatw. przez Dcę A.K. 5.X.65.

U mnie w sprawie VM
kobiet

Nr. 13004

*Zasw. ww. Kedyw dla strażniczki podziemnej
Kdz. Cipliwicz. Proszę foto*

Y 5.2.66

Przejęcie SPP Londyn do EZ 17 V 2000

1. dz. 141/2000

IV Korespondencja
(2003) k.1

Szanowna Pani Profesor,

Heather Kirchmayer

Przesyłam na razie życiorys Wandy Kirchmayer odznaczony Orderem Virtuti Militari. Przesyłam tylko lakoniczne wiadomości słownikowe. Opartam się na Pamiętniku gen. J. Kirchmayera, brata Wandy.

Starałam się wybrać te wiadomości o niej, które mnie szczególnie poruszyły, a dotyczyły warunków jej życia w rodzinie. Chodziło mi o wydobycie tragizmu w jej losie. Nie wiem, czy za dużo nie wyeksponowałam historii rodziny, ale kierowałam się wskazówkami otrzymanymi od Pani, gdzie była mowa o rodzeństwie i rodzicach. Goddaje to pod osąd Pani.

Mam prośbę, czy nie mogłabym dostać jakiś placet na to, abym mogła wystąpić do archiwów białostockich z prośbą o dostarczenie danych o kobietach walczących w AK AKO. Obawiam się, że bez twojej pomocy nie będę chciała ze mną rozmawiać. Znalazłam nazwiska interesujących kobiet: Stanisławy Skropkiej, siostra WSK w Grajewie, Franciszki Danbotowskiej, techniczki w AKO - Łomża, Teresy Zielinskiej - Pawłowskiej, siostra wywiadowcy z Obwodu AK AKO Grodno, Marii Morax, techniczki z Obwodu AK AKO Wotkowysk, Prasowskiej, Teresy referentki BIP z Obwodu Grodno Lena Memon i wielu innych.

Spotkałam w literaturze coś, co mnie zainteresowało do "Platowski" Adeli Muchy. Ona była ona członkiniem sądu, który wydał karę śmierci (wyrok wykonano) na alcewa, por. Edwarda Nowickiego, ps. "Tyczka" z Ostrowi Mazowieckiej. Dokonał tego Wojskowy Sąd Garnizonowy w Warszawie 9. II. 1945 r. w składzie: Władysław Garnobski, Eugeniusz Kozłowski i Adela Mucha. (numer akt: G. 101/45 z 9. 2. 1945 r.). Nie wiem czy Pani o tym wie? Ja byłam wstrząśnięta.

Jeszcze jedno w sprawie Wandy, chodzi o jej datę urodzenia, słowniki podają 1901 r, a brat 1902 r. Uznaję, że wersja brata jest bardziej prawdopodobna.

Przesyłam serdeczne pozdrowienia - J. Bonowick

T. 3509 / wsk

TOW
AK
Warszawa
Kedyn

KIRCHMAYER Wanda
ps. "Wanda", "Janka"

V Nazwiskowe karty informacyjne

1	Nazwisko	brak danych Mr. Karty 807 Kirchmayer
2	Imię	Wanda
3	Data ur./rocenik	-
4	Stopień wojsk./tytuł	ppor.
5	Organizacja	-
6	Przydział org./jednostka	AK Okręg Warszawa
7	Funkcja	-
8	Nr. Karty	13009
9	Źródło	uchodźstwo

Stowarzyszenie uczestników...

Rivchmayer
Wanda

**KIRCHMAYERÓWNA WANDA JÓZEFA MA-
RIA, „Wanda” (9 XI 1901 – 29 III 1944), ur.
w Majdanie Górnym w Galicji, c. Kazimierza, adwo-
kata, i Wandy z Matłaszczyńskich, siostra Jerzego,
generała WP; maturę zdała w 1921 w IV Państw.**

Gimn. w Krakowie, gdzie mieszkała, w 1928 ukoń-
czyła Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego
w Warszawie, inż. rolnik; w konsp. od wiosny 1940
w Tajnej Organizacji Wojskowej (TOW), była za-
stępczynią Józefa Kęsiela „Skiby”, kierownika
Wydz. Łączności KG TOW, utrzymywała kontakt
z Okręgiem TOW Kraków, przyjmowała kurierów
przybywających do Warszawy, miała kontakty z Lu-
blinem i Radomiem, po scaleniu TOW z AK (marzec
1943) pracowała w sztabie Kedywu Okręgu Warsza-
wskiego; na przełomie lutego i marca t.r. aresztowa-
na z materiałem obciążającym podczas kontaktu
na ulicy z kurierem przybyłym z Krakowa, więzio-
na na Pawiaku, torturowana na Szucha prosiła
o truciznę, rozstrzelana w ruinach getta; odzn. Krzy-
żem Walecznych, pośm. Orderem Virtuti Militari,
ppor.

11, poz. 51; 61; 121; 131; 234, s. 93, fot.; 235, s. 385; 236, s. 529; 278,
s. 432, 440; 348, s. 28, 30; 648.

E.

VM

"N N" KIRCHMAYER Wanda "Wanda", ppor.
Łączniczka TOW, aresztowana II.44 r. na ulicy.
Potem sztab Kedywu. Rozstrzelana 29.III.44 r.
Zr. Wł. Bartoszewski, Warszawski pierścień
śmierci.

H. Martin - VIII.2003

i

KIRCHMAYER Weude
2d. Mettaczyn'ske

Wielka fundacja Wandy (vm)

1939

1945

AK

Zob. Kument "Słowmiłc..." T. 1, s. 94

D.kw. III 03

i

KIRCHMAYER Wanda

1 siostra Jerzego Nerbowe

206. Kument "Stawmirk" T. I, 584

D.K. 1103

1

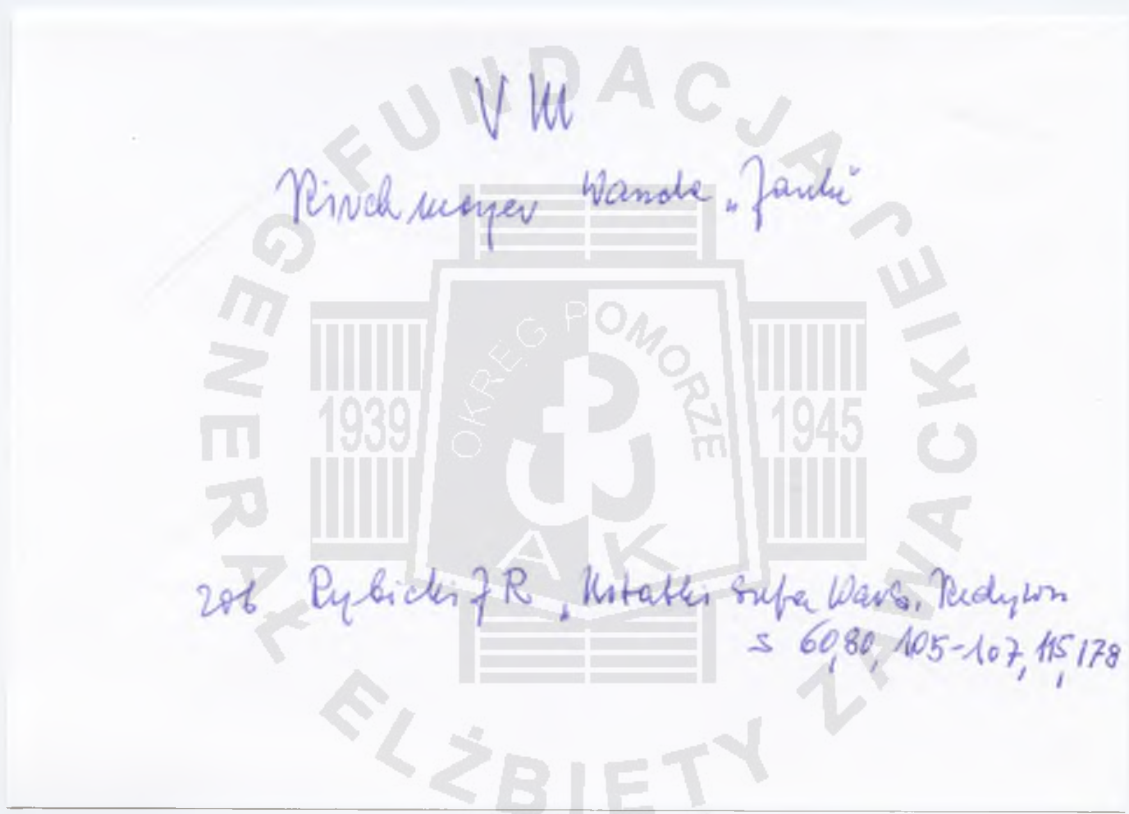
KIRCHMAYER ^{UM} Weude

1 żona Józefa Mariene

2ob. Kament "SPOWNIK..." T. 1, S. 36

D. K. III 03

147

1
2

VM

AK

W-WO

IRICHMAYER Handa, Józefa
ps "Handa".

H. "Nielka stutr. Encykl. Post. Wanz. pod
red. AK. Kunerta, Kancelaria Drol. Hoj. VM.
M-wie 1994 s. 60.

Zob. "Skizba Polek ..." 12. 6. s 148. Bibliot. E. 2.
Zop. X. 2000.

KIRCHMAYER Jerzy Meriem
(1885- 1959)

- kwatera Ronda II
- biogram

Zob. Cmentarz Komunalny Powozki. Dawny
Wojskowy w W-wie, Wwa 1989, s. 61
1939 1945

D.K. 1004

UM
for
KIRCHMAYER Wanda

AK
W-WR

- w. 1902, awersowane pod koniec " 1944,
była Rozwiętkę sztabu Tajnej Organizacji
Wojskowej, a po jej scaleniu z AK sztabu
Kedywu Okr. Warsz. Rozstrzelana 29 III 1944r.

Zob. W. Bortaszewski, "Warszawski pięćdziesiąt siedem"
1939-44", Zach. Agencja Prasowa 1967,
s. 241
zdjęcie

D. Kw. VI 2001.

VM

TOW

[ew. wrywata inicjatywa Maria]
Kirchmayer Wanda "Wanda"
2-ca kier. Tłaczoski TOW
siostra gen. Józefa Kirchmayera
rozstrzelana 29. III. 1944 na publicznej egzekucji

Sf. Maruszkiewicz - J. Maruszkiewicz "Radosław"
Wita 1894 b.w. s. 114 - 115, 150, 160
foto s. 426 16071, 206

JN-K

i

UM

AK
W-we

KIRCHMAYER Wende

ps. "Wende"

- ppor., st. Teczniszke, uwięzione,
odzn. posm. nozk. 512 / BP 22 x 49
me wniosek Redakcyjne

zob. SPP - poszukiwanie J. Kuczyńskiego 15 2001
(zał. do p. 226 / 2001 koncepc. E.2)

D.kw. X 2001.

FUNDACJA
ELŻBIETY
Kirchmayer Wanda "Marta"
młoda, również imię Marta
z-ca Kwat. Tworzy TOW (Tajna Otg. Wojskowa)
siostra gen. Jerzego Kirchmayera
zastrelona w publicznej egzekucji: 29. III. 1944

not
st. Maruszkiewicz [syn] - Jan Maruszkiewicz "Radostaw",
Wzr 1994 b.w. s. 114-115, 150
160-1, 206
foto s. 426

5N-K

VIII
Kirchmayer Wanda

17K
WWE

- w. 1902, imię ródzik, aresztowana na
ulicy w końcu lutego 1944 r. Była Te-
czniczka sztabu Tajnej Opc. Wojskowej,
a po jej sczebeniu z AK sztabu kedywu
OKNepu Warszawskiego. Męczona w śledztwie
nie ujawniła żadnych tajemnic. Stracona
29 III 1944 r. w murdach petke.
zob. Baranowski
s. 80 zdjęcie

s. 83

VM

PK
W. 2

Kirchmayer Wanda

z 1945 r. do Odels. Hist. Stabu Gen W.P. był projektant
PK Kirchmayer - zarabiał dodatkowo piętami
Pani Wanda, jego żona a zarabem opant kanallay
brata no 2000 i z obron mamymopim usz24.

zob W Roman, "Oficer do 2000" 5.321

VM
Kitchmayer Waude
ur. 1902, Tarcu, AK
(zm.) 29.03.1944 w Warszawie w murach Getta

AK

Księga pochwalnych t. II, s. 383
(w miejscu niemożliwym)

JN-K

i

+
KIRCHMAYER Wanda

- Trzmićka kedywu Wenz. AK
aresztowana II 18 IV, 28 III 1944, roz -
strzelona w ruinach petle 1945
- fot. 1 między s. 320-321 /

L. Wenzel "Ze murami Petli" "

s. 397

D.kw. 103

TOW / AK
Warszawa

Kirchmayer Wanda

ps. "Wanda", "Janka"

ur. 9.XII.1901., siostra gen. Jerzego Kirch-
mayera. Inżynier rolnik.

- z-ca szefa łączności TOW, kurierka i
łączniczka. Utrzymywała łączność z Radomiem
i Krakowem. W 1940 jeździła do Wilna.
Rozstrzelana 29.III.1944.

Źródło: S. Mazurkiewicz, "Jan Mazurkiewicz -
- Radosław - Sep - Zagłoba", s. 114, 115,
136, 150, 160-162, 206, 426 (fot)

K.Wojt., 2001.

i

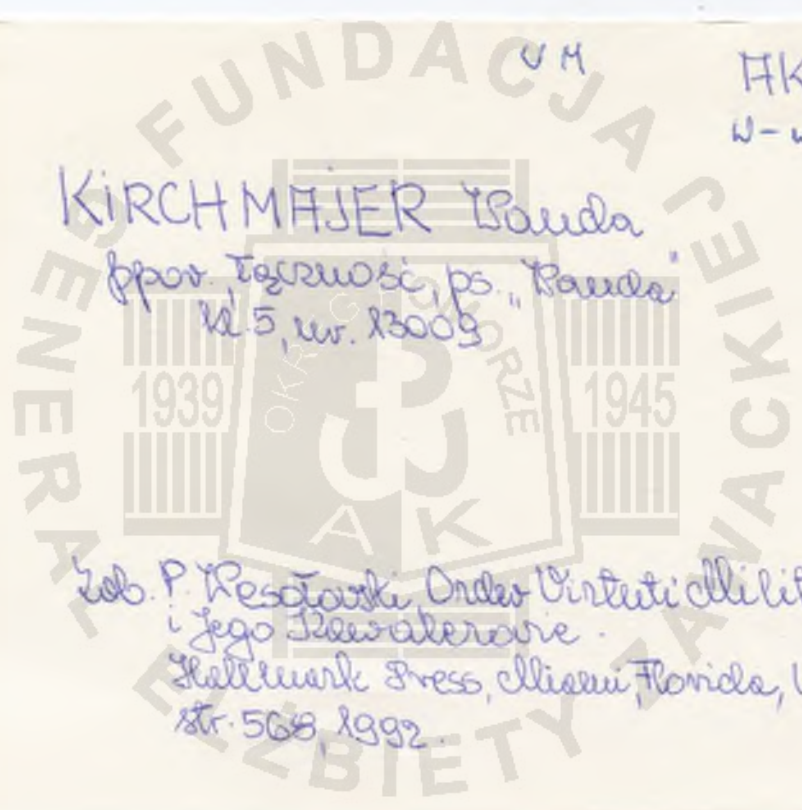
UM

HK

W-wa

KIRCHMAJER Bauda

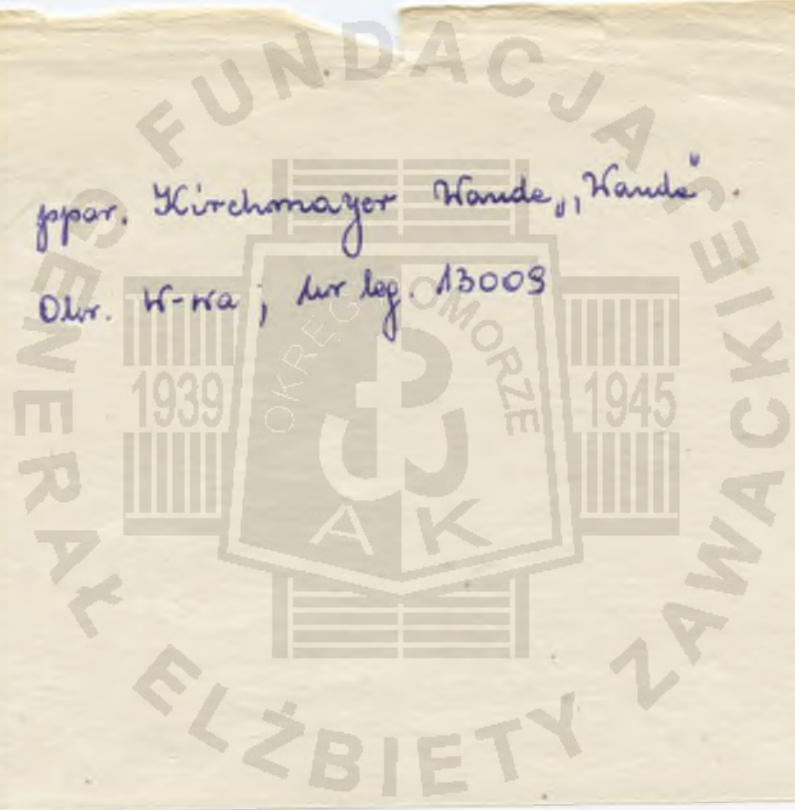
ppow. Tężeński, ps. "Bauda"
ul. 5, nr. 13009

Łob. P. Reszowski, Order Virtuti Militari
i Jego Kawalerowie.
Hallmark Press, Orlin, Florida, USA
str. 568, 1992.

12.01.99

ppar. Kirchmayer Hande, Hande.
Obr. W-ka, Nr leg. 13008

Z.W.Z.-AK
WARSZAWA

Kirchmayer Wanda

ur. 1902r.

Pracowała rolnik, Techniczka sztabu Tajnej Organizacji
Wojennej, potem sztabu Kadry w Okręgu Warszaw.
Przeszkolona na ulicy w Koncu Lutego 1944.
Stracona 29 marca 1944r.

Leśn. Wł. Bartoszewski, Straceni na Ulicach
Miasta" Wyd. "Książka i Wiedza" W-a 1970
str. 93, zdjęcie

M.M. 99r.

Warszawa

AK (?)

Kirchmajerówna

Jeździła z meldunkami i rozkazami z Warszawy
do Rzeszowa, gdzie kontaktowała się z
Jadwigą Jarecką, ps. Przepiórka.

Źródło: J. Krężel, Konspiracja Harcerek 1939-45,
str. 33

K.Wojt., 98r.

44

+ Kirchmayer Wanda

Towarzystwo Miłośników Historii
KOMISJA HISTORII KOBIEC
W WALCE O NIEPÓDLEGŁOŚĆ
Rynek Starego Miasta 29/31
00-272 WARSZAWA
tel. 831-63-14

Domańska Regina. Pawiak więzienie Gestapo. Kronika 1939-1944.
W-wa 1978. K i W, S. 432, 440 K

7/8. III. 1944 aresztowana Wanda Kirchmayer,
podejrzana o kolportaż nielegalnej
prasy

29. III. 1944 rozstrzelana w ruinach getta
W

44

Przypisy:

s. 562, marzec 1944, poz. 37: Jamze, t. 43

s. 563, " " " 124: Jamze, k. 79,

207/13, zał. 1, ad R 102

W

Kirehmujer J.: Pamiętniki. Wyl 3 1975
5.98, 30

nr. 1902 o Mejdanie Górnym (Galijska)

c. Karimien i Haruoty z MatTaryjskich.

Siodno. Jen ego, genereba. Zomowwacae 1944.

Towarzystwo Miłośników Historii
KOMISJA HISTORII Kobiet
W WALCE O NIEPODLEGŁOŚĆ
Rynek Starego Miasta 29/31
00-272 WARSZAWA

Kirchmayer Hanna

Nazwisko i imię

Nazwisko *820-60-14*

Pseudonimy

Nazwiska używane w czasie okupacji

1902

Data i miejsce urodzenia

Imiona rodziców, nazwisko matki

urodzona 29 III 1944 Pawlak

Data i miejsce śmierci, ew. przyczyna

W-UC w ruinach getta

ZRÓDŁA I ZAPISY BIOGRAFICZNE:

**Bartoszewski Wład.: Straceni na ulicach miasta.
Egzekucje w Warszawie 16 X 43 - 26 VII 44. K.i W.
Warszawa 1970 r.
s. 93.**

ZWG Nr 14. — 644. — 20.000. — U8

s. 93ⁿ 29 marca 1944 r. stracono w rumackiej
getcie m. in. Heidi Kirchmayer
(ur. 1902) inż. robotnika, artyst. na wstępie
do końca lutego 44 r. Była auc. trz. w składzie
sztabu tajnej organizacji wojskowej
a po scaleniu z ROK sztabu Kedywu
okr. Wawranstkiego. Wobec w śledztwie,
nie ujawniła żadnych tajemnic orga-
nizacyjnych.

17. 11. 79 Kt.

44

+ Kirchmayer Wanda

.....
Nazwisko i imię

.....
"Wanda"
Pseudonimy

Konimien Wanda Ulwsta supiska
Imiona rodziców, nazw. matki

Towarzystwo Miłośników Historii

KOMISJA HISTORII KOBIEC

W WALCE O NIEPODLEGŁOŚĆ

Rynek Starego Miasta 29/31

.....
Nazwisko wydziału
tel. 831-63-14

Nazwiska w czasie okupacji

.....
Data i miejsce urodzenia

.....
Data i miejsce śmierci
przyczyna

ŹRÓDŁA I ZAPISY BIOGRAFICZNE:

1. Bartoszewski W. Warsz. pierścien śmierci. Interpress 1970. s. 385 K
2. - " - 1859 dni Warszawy. Kricolow 1974. Znak. s. 529 K
3. - " - W W. nie przed 30 laty. Tyg. Powsz. 18(1314) 5.V.741
4. Inf. M. W.

W
Redywn ORMO: Kania

44

[Kirschmayer]

4K

+ Wanda KIRCHMAJER

Wybitnie zasłużony żołnierz AK. Została aresztowana w 1944 roku w Warszawie i zamordowana.

Towarzystwo Miłośników Historii
KOMISJA HISTORII KOBIEC
W WALCE O NIEPODLEGŁOŚĆ
Rynek Starego Miasta 29/31
00-272 WARSZAWA
tel. 831-63-14

Otr. W-wa - Redyn

Dane z Archiwum SGGW-AR:

Wanda, Józefa, Maria K i r c h m a j e r

Ur. 9 XI. 1901 r. w Majdanie Górnym w Galicji

Ojciec - Kazimierz

Matka - Wanda

Mieszkali na stałe w Krakowie

Ukończyła jako eksternistka szkołę średnią tj. Państwowe Gimnazjum IV w Krakowie w dniu 29.II. 1921 r.

Imatrykulowana w SGGW na Wydz. Rolniczym w dniu 17.I. 1921 r.

Dyplom 26.VI. 1928 r. z wynikiem dobrym, otrzymała tytuł inż. rolnika.

(-) J. Roźniel
2.3.79

Nazwiskone early informacyjne

KIRCHMAYER

4560

20 20
MS
10

1. N

Kirchmayer

2. I., ps.

Wanda Wanda

3. ur.

9 XI 1921 C. Krasnowice

4. st.

ppow AK

5. Org.

AK

6. przydz.

okr. W-wa Kędzyna 1939 1945 II Ambroski 7 Bry

7. funkcje

st Technika
Bomowick (zapiski)

SPP 8. nr

13009 nr karty 207

9. źr.

rodzajstwo
ww SPP

1. Wersja. brak; Wersja PRL brak.

2. HH 1978/51 HHK.

3.

4.

5. SPP - wytykająca.

6.

7.

8.

9.

10

11

12

13

14

15

16

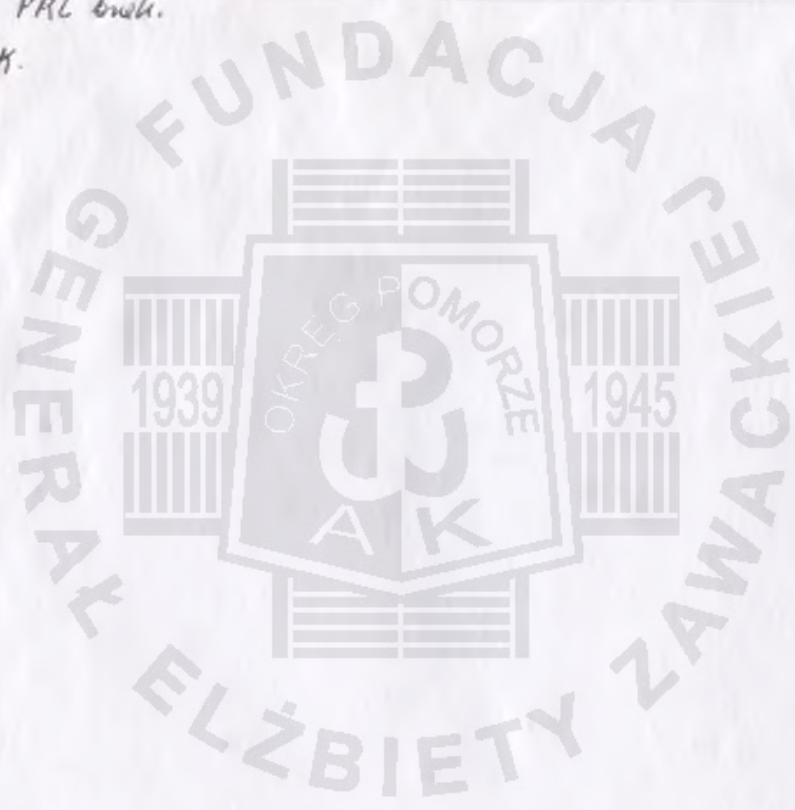
17

18

19

20

21

Brownik

T. 3509/WSK

AK
W-WQ

KIRCHMAYER Wanda

ps. "WANDA"

VI. Fotografie

1. zdj. legitym., l.b.d.J., Ksero - 62. t. 1

2. Sio7 2013v.

1. WSK - Teczki osobowe

2. T. 3509 / WSK

3. repr. ksero

4.

5. KIRCHMAYER

Wazda

6. N.N

7. publikacja

8. uwagi

od J. Borowiaci IV 03

Z. Świt. 2013v.

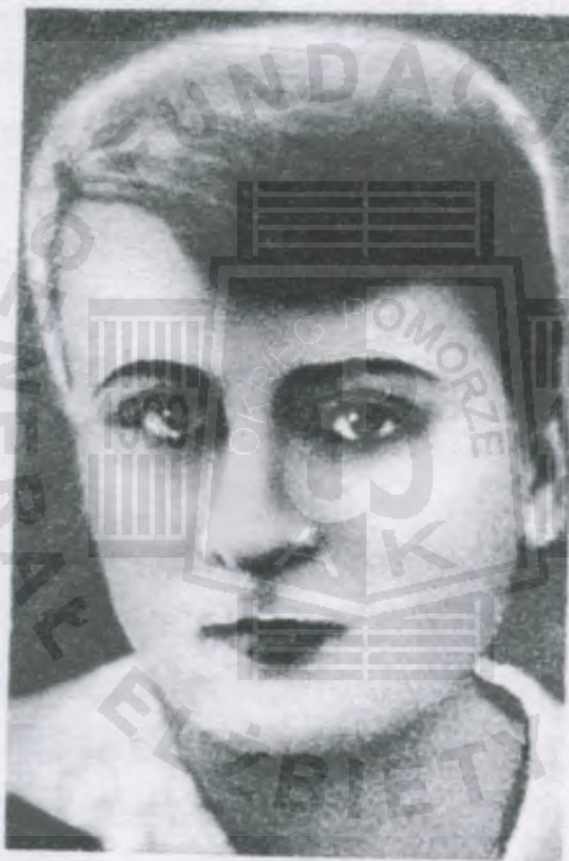
W. Kirchmayerówna

9/1

W. Kirchmayerówna

5/1

KIRCHMAYER Wanda

